

Fekete bárányok

Joó Csaba, Biatorbágy (csaba@cynara.hu)

Azt tartja a közmondás, hogy minden nyájban van legalább egy fekete bárány. Miért? Nehéz kérdés Úgy tartják: a nemesítés, a fajták keveredése során a fehér szín dominanciája olykor megtörik, és akkor születik egy-egy kivétel. Azt is mondják, kb. 1000 szülésre esik egy „deviáns”, ám ez olykor gyakrabban is előfordul. Kérdések vetődnek fel, amelyekre legtöbbször nincs válasz.

Komolyra fordítva a szót, ha emberre vonatkoztatjuk, akkor az sem tisztázott, hogy mit értünk e fogalom alatt. Azt vajon, hogy valaki hirtelen más lesz, eltér attól, amit a család, netán a Pátria elvár. Adva van például egy család, amelynek a tagjai évszázadokon át szorgos és megbecsült köztisztviselők, esetleg gazdálkodók, a feleségek pedig általában több gyermeket nevelő, gondos családanyák. Azután hirtelen megbomlik e nemzedékről nemzedékre tartó rend. Az egyik gyermek megtöri a családi hagyományt; nem az elvárásoknak megfelelő pályát választ, „körön kívül” házasodik, esetleg a világnézete is más lesz, mint a szüleié vagy az elődeié.

A mi családukban rendszerint a Margitok lettek a fekete bárányok. Miért? Nem tudom, valószínűleg csak véletlen név összeesés. Ahogy látom, mindig a szerelem állt a háttérben. Közös vonás, hogy a devianciát általában szülői „kiátkozás” is követte. A fekete bárányt el kell üldözni! Valóban el kell üldözni? Biztos, hogy az ő választása rossz? Nem lehet, hogy a szülői, olykor a társadalmi elvárásokban van a hiba? Éppenséggel az is lehet, hogy az általunk feketének kikiáltott bárány a legfehérebb az egész nyájban! Sőt az is elképzelhető, hogy az utókor majd egészen másképp látja, és ítéli meg a történeteket.

Családuk történetét a XVI. századig ismerjük, addig tudjuk visszavezetni. Nemzedékről nemzedékre tisztos református polgári család, többnyire jogászok, a nők szinte mindenhez értő családanyák. Ez így megy 300 éven keresztül, azután jön a XIX. század, amelynek első felében történik valami, s a megszokott rend felborul.

Két kis történet következik, két kis fekete bárány története.

Hunyady Sándor (szül. Hajdúsámson, 1809. nov. 25.) és második felesége, gencsi Balásházy Katalin házasságából Kisvarsányban, 1854. február 21.-én született meg Margit. Az apa Hajdúsámson főszolgabírája. Margit életrajz-írója, Alexander Brody, Bródy Sándor külföldre szakadt unokája, - akinek Margit a mostoha nagyanyja volt - a könyvében megemlíti, hogy Margit fejedelmi származású, Apafi Mihály le-származottja. Erről nem tudok. Apai vonalon biztosan nem; anyai vonalát még kutatni kellene. Margit 17

éves korában megszökik otthonról. Kalandos évek következnek, majd Kolozsváron érik színésznővé. 1873-ban házasságot köt Szathmáry Árpád színésszel. Híre a messzi Pestre is eljut. Bródy Sándor újságíró egy színházi tudósítás miatt utazik Kolozsvárra, ahol összeismerkednek. A találkozásból aránylag rövid, alig több mint egy évig tartó szerelem lesz. A szerelem gyümölcse Sándor fiúk. Édesapja soha nem ismeri el magáénak, így anyja családnevén, Hunyady Sándor néven lesz majd világhírű újságíró, novellista, színműíró. Vajon miért nem ismerte el magáénak az apa? Talán mert akkoriban már ő is házas ember volt? Az idők során Margit az akkor alakult Vígszínház ünnepezt művésze lett. Nevét Jászai Mariével említik együtt. Alex Brody így ír róla: „Hunyady Margit zseniális író és színésznő, csodálatos anya volt, kitűnő novellákat, színdarabokat, verseket írt, Daudet-ből fordított.” 1906-ban halt meg Budapesten. Fia 1942-ben követi, a Kerepesi úti temetőben nyugszik.

Hunyady Margit

Hunyady Sándor sírja Budapesten.

[Kerepesi temető: 34-2-56.](#) [Vilt Tibor](#) alkotása.

A másik Margit 1887-ben született Beregszászon. Apja gazdálkodó, ügyvéd, országgyűlési képviselő. Szülői áldás nélkül megy férjhez: a falu egyik „újgazdagnak” mondott családjában talál magának csinos férjet, aki jó nevű beregszászi ügyvéd. A trianoni trauma Pestre sodorta őket, ahol az előkelő Istenhegyi út egyik villájában laktak. Férje a harmincas években már államtitkár, ha jól tudom, a Földművelésügyi Minisztériumban. 1938-ban a férj hirtelen meghal. Három fia a zsidótörvények miatt a háború elején Johannesburgba emigrál. Anyjuk nagy nehézségek árán 1947-ben követte őket. Ő a hatvanas évek közepén halt meg. Unokái ma Ausztráliában élnek, anyanyelvüket vesztve, de magyar identitásukat megőrizve.

Fekete bárányok vagy csak különleges egyéni sorsok? A világháború felfordított, felbomlasztott, szét-szórt mindent. Mindannyiunknak meg kellett változnunk.

Lehet, hogy mindannyian fekete bárányok lettünk?

Irodalom:

Alexander Brody: *Hunyady Margit – Egy mai történet a tizenkilencedik századból*, Budapest, Ulpius Ház, 2006

Levéltár Budapest.